

UNA PRIMERA PEDRA ESPERANÇADORA
CAP A UNA BARCELONA NOVA

JOSEP LLUÍS SERT ENS PARLA
DEL BLOC D'ESTATGES OBRERS DE SANT ANDREU.
UNA MAQUETA

—Vegeu quina diferència hi ha entre el bloc d'estatges d'aquesta maqueta i aquell grup de «Cases Barates» del Morrot...—ens diu Josep Lluís Sert, mostrant-nos una fotografia del projecte de les 199 cases per a obrers, la primera pedra de les quals fou posada diumenge passat per Francesc Macià a l'avinguda de Torres i Bages.

Josep Lluís Sert, un dels membres del grup—que es pot ben bé qualificar de benemèrit—d'arquitectes i tècnics catalans que componen el GATCPAC, forma part del comissariat de la Casa Obrera, i és l'autor del projecte que es va a realitzar.

Els nostres lectors podran apreciar en el gravat aquesta diferència i l'enorme contrast entre el barri obrer absurd i precari de l'Aunós, i aquesta construcció clara, bella i lògica, que fa quelcom més fort i més important que produir una sensació de millora i de gratitud: descobreix les immenses possibilitats que ofereix al món un nou i racional concepte de la vida i de la civilització.

—Això no és més que un assaig—observa Josep Lluís Sert—. Un assaig una mica ampliat... El primer foren aques-tes deu casetes que s'inauguraren diumenge, i que no eren més que una primera planta d'estatges... Mirreu.

Ara ens ensenya una altra fotografia que presenta un

esquema de la façana de l'edifici.

—Això no és una casa de veïns: és un grup compacte de torretes superposades: l'una damunt de l'altra. Estibades, podríem dir-ne. Fixeu-vos: cada casa té dos pisos, amb el menjador—que dóna a una galeria que pot servir de menjador d'estiu—la cuina, el safareig i una cambra tocador, amb una dutxa fonda, d'aquestes alemanyes que poden fer de banyera, al primer pis. I, al segon pis, tres dormitoris. Damunt d'aquest segon pis, surt una vorera àmplia, que és la que dóna a la filera de casetes següent, i la qual serveix per al trànsit dels habitants de les cases superiors, i així successivament. No hi ha, doncs, balcons, sinó portes i finestres. Per a completar aquests nuclis d'habitacions, se'ls dotarà d'una sèrie de serveis col·lectius, com són piscines per als infants i piscines per als grans, bibliotèques, jardins, camps d'esport, cinemes, mercat, etcètera.

—És a dir, ¿tot un poble?

—Sí, però un poble modern, net, ordenat, agradable i bonic, basit segons uns principis de vida urbana perfecta. El lloguer d'aquestes torretes serà d'unes 40 o 50 pessetes mensuals...

CATALUNYA S'APUNTA UN ALTRE ÈXIT

—¿I quan estarà fet això?

—Si tot es porta com cal i no hi ha cap entorpirament, dintre d'un any. Aquesta serà la primera agrupació urbanística d'aquesta mena que s'haurà fet a Espanya. De manera que a Catalunya li tocarà, també aquesta vegada, l'honor d'haver estat el *pionier* en aquest aspecte. Això s'ha fet ja a Viena i a Moscou. Cal redreçar, netejar i normalitzar la infecta i anguniosa existència del proletariat, un dels problemes del qual és el de l'habitació. L'òbrer surt de la fàbrica, del taller o de l'obra, on ha estat sotmès

durant vuit hores a l'agombolament, als residus i a la incommòditat, i en arribar a casa seva es troba amb molts més inconvenients encara: aire enarrit, espais arbitraris i minúsculs, panorames depriments de lletjor i de dificultat. Tot això el priva tant del descans material del cos, tan necessari, com del descans moral, del repòs de l'esperit que dóna la visió de l'ordre, la neteja, la facilitat i l'estètica de les coses que us volten... Això esgota el sistema nerviós i el sistema mental de l'òbrer i el condueix a l'abatiment, a la irritabilitat i al sentiment desesperant de la inferioritat de la seva classe.

PERSPECTIVES

—En canvi, això altre—senyalem nosaltres, indicant la peça on ens trobem, i que és el despatx de Josep Lluís Sert, instal·lat en aquella sensacional casa d'avantguarda del carrer de Muntaner, que ha ocasionat tantes discussions.

—¿No trobeu que ací és molt més senzill l'esforç de treballar?—remarca ell, aixecant-se.

Ens porta al taller de dibuix on els seus ajudants i els delineants treballen sobre els papers *ozalid*. Llum, llum, una immensitat de claror. El taller—amb les parets pintades de plans blau-cel i blau-fort—és al terrat de la casa, i les vidrieres donen a una terrassa pavimentada de grosses lloses de maó, amb les juntures molt separades i replenades de sorra grossa de jardí. A banda i banda, dipòsits estrets i longitudinals de terra en la qual creixen els cactus fermes i gràcils. Tines voluptuoses, de fang. I, per damunt, una instal·lació de veles replegades, per al sol.

—Això és una delícia—comentem nosaltres malencònicament, mirant, des de la barana d'aquesta terrassa ideal, els remats inflats de pissarra, de les cases del davant.

—Això també—diu Josep Lluís Sert, somrient—no és

més que un simple experiment de la casa del futur. S'ha d'arribar més endavant. En aquests moments no estem més que en els primers passos pel gran camí descobert. Aquest mateix to, però, ja força més perfeccionat, és el que hem de portar primer que res, als nuclis de població obrera, que és on ho estan necessitant amb urgència, apremiantment. La Generalitat de Catalunya no hauria pas de limitar l'obra començada amb la construcció d'aquest bloc de 199 estades obreres, ací mateix. Nosaltres, el GATCPAC n'hem projectat un d'igual, de bloc d'estades d'aquests, a la nova barriada del Port Franc, que és a la continuació de Sants; tocant a la prolongació del carrer de Corts, i que serviria per a acollir els treballadors de la zona del Port Franc, pròxima a funcionar. Després, un altre bloc cap al Besòs, sota de la prolongació del carrer de Corts... D'altres, encara; és a dir, tenim tot un pla de conjunt d'urbanització que tendeix a sanejar i a civilitzar la vida de l'obrert, proporcionant-li habitacions aptes i agradables separades de les zones industrials—per tal d'evitar el que passa ara, que el treballador viu a la mateixa fàbrica o al costat mateix de la fàbrica, encabir i obsessionat eternament pel tràngol i la brúcia de la feina. Crear, al costat d'aquestes zones de treball, unes altres zones independents per al repòs.

CAL QUE DESAPAREGUI EL DISTRICTE V...

—¿I per a nosaltres, per als que vivim al centre de la ciutat?...—demanam nosaltres.

—Hem traçat també un pla per a l'expansió progressiva de la ciutat... Quant al centre i al casc vell, ja sabem la propaganda que hem fet, que estem fent i que no ens cansarem de fer contra el Barri Xinès, aquest desgarrat Districte V, veritable viver de microbis, focus, realment, de la gran majoria de les malalties que patim. Mentre no se

suprimeixi la crosta virulenta de tots aquells caus de persones que formen aquesta part de Barcelona, no es donarà mai l'abast a crear hospitals. Caldria que hom arribés a comprendre que, en lloc d'edificar una sèrie d'hospitals per a tuberculosos, dements, cancerosos, etc., la immensa majoria dels quals es produeixen en el maremàgnum po-drit d'aquest districte, seria molt més útil, humanitari i conloent, edificar un grup de cases noves, acondicionades i higièniques per a recollir la gent que ara hi viu, i tirar tot allò a terra. Això ja no és un problema d'arquitectura ni un problema social; és un problema sanitari. No som els arquitectes els que hem de dictaminar sobre la qüestió del Barri Xinès, sinó els metges i els demògrafs, amb les estadístiques a la mà. La supressió del Districte V s'hauria de portar a cap, sobre el mapa de Barcelona, com una operació de bisturí, perquè no és més que un tumor que rosegava el cos de la ciutat. El resultat d'això seria una disminució esbalaidora en la mortalitat, i la resolució del turmentador conflicte dels hospitals, sanatoris, clíniques psiquiàtriques, etcètera.

JA NOMÉS CAL CONTINUAR

—Al GATCPAC hem fet una munició d'estudis sobre tot això—segueix dient-nos Josep Lluís Sert—sobre la higiene, l'estructuració i la urbanització progressiva de Barcelona; en femem aviat una exposició. I, pel juny, anirem a Moscou, on tindrà lloc un congrés urbanístic, a presentar-ho, també. Per això us dic que aquest bloc de Sant Andreu que ara anem a aixecar no és més que un assaig. Un primer assaig de cellula de l'habitació del futur. Però que marca d'una manera clara i eficient la solució que cal donar al problema de la casa, un dels més importants i més decisius de la civilització.

[16-111-1933]